

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 144/2022-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Pavlom Novotným, advokátom, Sládkovičova 1801/4, Dolný Kubín, proti postupu Okresného súdu Ružomberok v konaní sp. zn. 11Pc/3/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 11Pc/3/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Ružomberok **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 11Pc/3/2018 **konal bez zbytočných prietáhov**.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Ružomberok **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Ružomberok **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **493,10 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom okresného súdu v rodinnoprávnej veci s tým, že okresnému súdu bude prikázané konať bez zbytočných prietáhov a bude mu priznané finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ sa návrhom z januára 2018 domáha zrušenia vyživovacej povinnosti k svojmu plnoletému synovi, ktorý dlhodobo žije v [REDAKOVANÉ]. Návrh bol podaný na Okresnom súde Dolný Kubín. Z dôvodu vylúčenia všetkých sudcov tohto súdu bola vec 12. februára 2018 predložená Okresnému súdu Ružomberok. Okresný súd odoslal 16. februára 2018 návrh s prílohami oprávnenému na poslednú známu v návrhu uvedenú adresu na Slovensku. Zásielka sa súdu vrátila ako nedoručená. Súd požiadal o doručenie obvodné oddelenie Policajného zboru, ktoré bolo neúspešné. Súd následne vykonal lustráciu matky a starej matky oprávneného. Stará matka oprávneného zaslala súdu 15. mája 2018 jeho mailovú adresu. Súd odoslal oprávnenému 18. mája 2018 mail, v ktorom ho vyzval, aby uviedol svoju adresu a telefónny kontakt. Oprávnený oznámil 24. mája 2018 svoju adresu a zároveň požiadal, aby všetky dokumenty boli preložené do anglického jazyka, pretože už dlhodobo žije v [REDAKOVANÉ], ktorej je aj štátnym občanom. Oznámenie bolo v slovenskom jazyku. Dňa 25. mája 2018 okresný súd opäť mailom kontaktoval oprávneného s tým, aby uviedol, či sa v priebehu roku 2018 bude nachádzať na Slovensku a či rozumie slovenskému jazyku. Oprávnený odpovedal v ten istý deň, že požaduje preklad všetkých dokumentov do anglického jazyka, aby im porozumel. Tiež uviedol, že už dlhodobo žije v [REDAKOVANÉ]. Odpoveď oprávneného bola v slovenskom jazyku. Okresný súd uznesením z 31. mája 2018 pribral do konania prekladateľku. Preložený návrh sťažovateľa s prílohami bol zaslaný oprávnenému. Okresný súd vyzval oprávneného mailom 30. augusta 2018 a 10. októbra 2018, aby preukázal, že študuje. Oprávnený zaslal súdu dokumenty, ktorými preukázal, že je štátnym občanom [REDAKOVANÉ] a že bol zapísaný na vysokoškolské štúdium v jesennom semestri roku 2017. Mailová komunikácia, ako aj predložené prílohy súd zaslal prekladateľke na preklad. Sťažovateľ predložil súdu 11. decembra 2018 svoje vyjadrenie k vyjadreniam oprávneného, ako aj k predloženým listinám. Preložené vyjadrenie sťažovateľa bolo 16. februára 2019 doručené oprávnenému.

3. Z dôvodu nástupu zákonnej sudkyne na materskú dovolenku bola vec 4. marca 2019 pridelená novému sudcovi. Okresnému súdu bolo 1. apríla 2019 doručené mailové podanie oprávneného, následne ho súd opäť vyzval na preukázanie, že pokračuje v štúdiu. Oprávnený oznámil, že čaká na požadované dokumenty. Následne súd ešte dvakrát mailom vyzýval oprávneného na predloženie potvrdenia o štúdiu. Oprávnený predložil dokumenty súdu mailom 13. mája 2019. Sťažovateľ požiadal 7. júna 2019 o nariadenie termínu pojednávania. Súd žiadosti sťažovateľa nevyhovel z dôvodu potreby prekladu jeho vyjadrenia pre oprávneného a následného zaslania oprávnenému. Preklad vyjadrenia sťažovateľa bol odoslaný oprávnenému spolu s výzvou, aby preukázal, že študuje. Dňa 2. augusta 2019 bolo doručené mailové vyjadrenie oprávneného s prílohami, ktoré boli zaslané prekladateľke na preklad. Sťažovateľ podal 14. januára 2020 opakovanú žiadosť o nariadenie pojednávania, na ktorú okresný súd reagoval a pojednávanie nariadil na 25. marec 2020. Dňa 29. januára 2020 súd zasiela prekladateľke ďalšie listiny na preklad. Súd zaslal 5. marca 2020 mailom oprávnenému predvolanie na pojednávanie a ďalšie dokumenty. Dňa 19. marca 2020 bolo doručené mailové podanie oprávneného, v ktorom okrem iného uviedol, že z dôvodu pandémie nemôže vycestovať z [REDAKOVANÉ]. Ďalšie podanie oprávneného bolo súdu doručené 24. marca 2020. Pojednávanie 24. marca 2020 bolo po otvorení odročené na neurčito pre účely dožiadania na výsluch oprávneného príslušným justičným orgánom v [REDAKOVANÉ] a predloženia listinných dôkazov. Okresný súd 20. apríla 2020 vyzval sťažovateľa na zaslanie návrhov v súvislosti s dožiadaním. Žiadosťou z 19. júna 2020 okresný súd požiadal ministerstvo

spravodlivosti o zabezpečenie dožiadania na výsluch oprávneného príslušným justičným orgánom [REDACTED]. Sťažovateľ 14. októbra 2020 žiadal o preverenie stavu dožiadania a o rozhodnutie vo veci, na čo súd odpovedal 21. októbra 2020. Na základe dodatku k rozvrhu práce bola vec sťažovateľa pridelená 4. januára 2021 pôvodnej sudkyňi. Súd 18. januára 2021 požiadal ministerstvo spravodlivosti o informáciu o stave vybavenia dožiadania. Ministerstvo odpovedalo mailom z 21. januára 2021, následne súd informoval sťažovateľa. Listom z 25. februára 2021 ministerstvo oznámilo okresnému súdu, že pre ďalšie vybavenie dožiadania je potrebné, aby súd udelil súhlas s postúpením dožiadania podľa [REDACTED] justičných predpisov. Sťažovateľ podaním z 10. mája 2021 urgoval súd na vyjadrenie odpovede na požiadavku ministerstva v súvislosti s dožiadanim. Okresný súd udelil ministerstvu 21. mája 2021 súhlas s postúpením pri vybavení dožiadania.

4. Sťažovateľ zaslal 24. mája 2021 súdu upovedomenie o tom, že voči nemu podal oprávnený návrh na exekúciu zmeškaného výživného. Sťažovateľ zároveň požiadal o urýchlené nariadenie pojednávania. Súd zaslal sťažovateľovi 27. mája 2021 informatívny mail, v ktorom ho oboznámil so stavom vybavenia dožiadania a zároveň vyzval oprávneného, aby predložil aktuálne potvrdenie o štúdiu. Sťažovateľ podal 18. októbra 2021 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by bolo súdnemu exekútorovi uložené do právoplatného skončenia napadnutého konania zdržať sa vyplatenia zmeškaného výživného oprávnenému. Okresný súd uznesením zo 16. novembra 2021 zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, proti ktorému sa sťažovateľ odvolal. Oprávnený oznámil 16. decembra 2021, že 14. februára 2022 má jeho štúdium skončiť a po tomto dátume možno výživné zrušiť. Krajský súd uznesením z 18. januára 2022 potvrdil uznesenie okresného súdu zo 16. novembra 2021. Dňa 22. februára 2022 bolo okresnému súdu oznámené, že v súvislosti so zabezpečením výsluchu oprávneného v [REDACTED] je požadovaná záloha 10 000 CAD. Okresný súd vyzval sťažovateľa 28. marca 2022, aby s ohľadom na vyjadrenie oprávneného, že 14. februára 2022 končí štúdium, ako aj vyjadrenie ministerstva o nákladoch spojených s výsluchom v [REDACTED] oznámil, či trvá na podanom návrhu.

III.

5. Sťažovateľ namieta neefektívnosť a nesústredenú činnosť okresného súdu. Súd mohol nariadiť pojednávanie vo veci oveľa skôr, navyše predvolanie na pojednávanie zaslal oprávnenému na nesprávnu adresu. Okresný súd opakovane zasielal oprávnenému výzvy na preukázanie štúdia, ktoré boli neúčelné. Sťažovateľ tiež poukázal na to, že okresnému súdu trvalo takmer tri mesiace, kým reagoval na požiadavku ministerstva a udelil súhlas s postúpením dožiadania. Aj keď oprávnený dlhodobo žije v [REDACTED], okresný súd mal už v máji 2018 k dispozícii adresu oprávneného a oprávnený so súdom komunikoval. Sťažovateľ zdôraznil význam veci, pretože voči nemu prebieha exekúcia na výživné na návrh oprávneného.

6. Okresný súd sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že priebeh konania je ovplyvnený zisťovaním toho, či sa oprávnený štúdiom pripravuje na budúce povolanie. Oprávnený takýto dôkaz nepredložil, a preto túto skutočnosť v súlade s princípom oficiality zisťuje súd dožiadanim prostredníctvom ministerstva príslušnému [REDACTED] justičnému orgánu. Priebeh konania tiež ovplyvnila skutočnosť, že súd rešpektoval právo oprávneného konať pred súdom v materinskom jazyku. Priebeh konania ovplyvnila aj materská dovolenka sudkyne. Nejde

preto o neefektívnu či nesústredenú činnosť súdu, keďže vo veci sa zisťuje skutočný stav veci, bez ktorého nie je možné vec rozhodnúť. Úkony sú zo strany súdu vykonávané plynule a bez zbytočných priet'ahov.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre s'ťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Rozhodovanie vo veci zrušenia vyživovacej povinnosti k plnoletému dieťaťu patrí do bežnej rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Vec sa po skutkovej a procesnej stránke môže javiť ako zložitejšia vzhľadom na to, že oprávnený z výživného dlhodobo žije v [REDACTED]. Súdu sa pomerne rýchlo podarilo kontaktovať oprávneného, ktorý uviedol aktuálnu adresu aj mailový kontakt. Oprávnený so súdom bezodkladne, plynule a po slovensky komunikoval. V priebehu konania nenastali zásadné problémy s doručovaním. Preklady listín a vyjadrení boli prekladateľkou zabezpečované a súdu predkladané v požadovaných lehotách. Preto skutočnosť, že oprávnený žije v ďalekej cudzine, nemala zásadný vplyv na priebeh konania. V správaní s'ťažovateľa neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku konania, s'ťažovateľ obratom reagoval na každú výzvu súdu, aktívne sa domáhal toho, aby súd nariadil pojednávanie a rozhodol.

9. Význam sporu pre s'ťažovateľa vyplynul z toho, že sa domáhal zrušenia vyživovacej povinnosti k plnoletému synovi, ktorý je podľa neho schopný sa sám živiť. Konanie má vplyv aj na exekúciu, pretože s'ťažovateľ zotráva na tom, že oprávnený je od určitej doby schopný sa sám živiť, a preto prestal platiť výživné.

10. Rozhodovanie o zrušení výživného pre plnoleté dieťa patrí do bežnej agendy všeobecných súdov. Ide o jednoduchú agendu, pri ktorej je dôvodné očakávať rýchle rozhodnutie súdu vo veci samej. Z priebehu konania na okresnom súde je však zrejmé, že aj keď sa v jeho postupe nevyskytli významnejšie obdobia nečinnosti, súd konal neefektívne. Rozhodujúcou a zásadnou otázkou pre rozhodnutie vo veci bola skutočnosť, či oprávnený študuje, alebo už štúdium ukončil a je schopný sa sám živiť. V priebehu konania súd minimálne šesťkrát vyzval oprávneného, aby preukázal, že je študentom vysokej školy. Tieto výzvy boli preukázateľne doručené oprávnenému, ktorý sa k výzvam vyjadril a predložil rôzne listiny. Namiesto toho, aby súd nariadil pojednávanie a oprávneným predložené listiny vyhodnotil, pristúpil k realizácii dožiadania zahraničným justičným orgánom na zabezpečenie výsluchu oprávneného k otázke jeho štúdia a predloženia listinných dôkazov. Súd v období po 25. marci 2020, keď sa uskutočnilo jediné pojednávanie, vykonával úkony súvisiace s dožiadanimi, ktoré doteraz nebolo vykonané.

11. K tomu treba uviesť, že okresnému súdu nič nebránilo v tom, aby v prípade pochybností o tom, čo z predložených listín vyplýva, požiadal oprávneného o ďalšie skutkové tvrdenia (§ 150 ods. 2 Civilného sporového poriadku) alebo mu uložil písomne odpovedať na sporné otázky (§ 195 ods. 3 Civilného sporového poriadku) tak, aby ním predložené listiny a odpovede mohli

byť zhodnotené smerom ku skutkovému záveru rozhodnému na posúdenie toho, či je oprávnený schopný sa sám živiť. Pri možnostiach, ktoré okresný súd vo vzťahu k oprávnenému má, je dožiadanie zahraničným justičným orgánom na výsluch oprávneného nadbytočným únikom od vlastných procesných možností a rozhodnutia vo veci samej. Postup okresného súdu od dožiadania do zahraničia nesmeruje k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, o čom svedčí to, že vo veci nie je rozhodnuté viac ako štyri roky od začatia konania. Preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyhovel a vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na to, že do nálezu ústavného súdu nebolo konanie právoplatne skončené, bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

12. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 5 000 eur. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je tomu aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania na okresnom súde, predmet a zložitosť veci, správanie sťažovateľa, postup súdu ústavný súd sťažovateľovi priznal podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadosťučinenie 1 500 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

V.

13. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,83 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 193,63 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur, po navýšení o DPH spolu 493,10 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu